Hondsdolle vleermuis bijt man in Rijsterbos

'Hy hat in moai skoft yn myn hân hongen'

LEEUWARDEN - „Meneer Ten Hoeve, zijn dochter en de andere ingeënten mogen de boswachter van It Fryske Gea zeer dankbaar zijn, dat hij zo snel in actie is gekomen", aldus de microbioloog dr. Jan Haagsma van het Centraal Diergeneeskundig Instituut (CDI) in Lelystad over Cees Ras, die er in het afgelopen weekeinde voor zorgde, dat de hondsdolheid bij de Gaasterlandse vleermuis kon worden ontdekt. De hoogstwaarschijnlijk infectueuze beet van de Laatvlieger in de hand van FNP-Statenlid Hindrik ten Hoeve is het eerste geval van rabiësbesmetting in Friesland sinds 1970. „Zo lang werk ik hier nu", vertelt geneeskundig inspecteur Hielke Kijlstra, „en al die jaren hebben we vier keer een twijfelgeval gehad, waarbij inenting achteraf gesproken niet eens nodig was geweest".

De Friese artsen zijn dan ook niet alert op rabiës-besmetting door vleermuizen. Des te opmerkelijker is het, dat Ten Hoeve zich nog redelijk op tijd heeft kunnen laten prikken: „It hat ús gelok west, dat dy Gaasterlânske jonges Ras der fuort by hellen. En dat dy man befreone wie mei lju dy't weet hawwe fan hûnsdûmens by Letfleanders is hielendal in bjusterbaarlik tafal. As dat net sa west hie, hie't it mei my dien west. Want ik leau grif dat dy beet genôch wie. Hy hat in moai skoftsje yn myn hân hongen. It slagge my net iens him los te skodzjen. Ik moast him fûl yn 'e kop knipe foar't er losliet".

Toen Ten Hoeve en zijn dochter de Laatvlieger zaterdagmiddag om een uur of vijf ontwaarden in de berm van de Rysterdyk, was een stel jongens uit de buurt er zich al een poosje mee aan het vermaken. Zij hoedden zich er wel voor het dier op te pakken, al raakten zij hem soms wel aan. Ten Hoeve, zich van geen risico bewust, zette de vleermuis op een boomtak. Daaruit zeilde het kennelijk aangeslagen zoogdiertje op de kruin van Ten Hoeves dochter. „Doe't ik him har fan it hier besocht te skuorren, biet er my yn de hân. At ik myn sin dien hie, hie ik der thús meskien wat joadium op dript, oars neat. It wiene mar in pear plakjes".

De toekijkende jeugd alarmeerde echter Cees Ras. „Ik had van een vriend, die als zoöloog studie maakt van vleermuizen wel eens van hondsdolheid in Denemarken en Duitsland gehoord. Dus ben ik met Ten Hoeve en zijn dochter naar dokter Meursing in Bakhuizen gegaan". Meursing beschikte evenmin als andere huisartsen in ons land over rabiës-serum en hij stond volgens Ras bovendien sceptisch tegenover het hondsdolheidsverhaal. De Bakhuister dokter belde nog wel met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) in Bilthoven, maar: „Daar was niemand te

De Laatvlieger (Eptesicus serotinus).

pakken te krijgen, die uitsluitsel kon geven. Zo gaat dat in dit land toch? We werken vier en een halve dag per week".

Meursing had niets kunnen doen, maar de vleermuizebeet liet Ras niet los. Hij belde 's zondagsmorgens zijn vriend, de zoöloog Van Ommen. „Hij verwees naar zijn vriend,de bioloog Becker, die de beet gelet op de omstandigheden (klaarlichte dag en in de berm) verdacht vond. Hij adviseerde mij de vleermuis dood te maken. Via Becker belandde ik bij Haagsma, die mij vroeg het dier op te sturen naar Lelystad".

Zo kon dinsdagmorgen de Laatvlieger onder de fluorescentiemicroscoop van het CDI zijn sinistere geheim prijsgeven. Haagsma: „Je staat wel even heel raar te kijken. Ik had tot dan toe alleen maar onbesmette vleermuizen hier gehad, maar deze zat echt tjokvol met opgehoopte viruslichaampjes. De hersenen, de speekselklieren, echt overal". Haagsma waarschuwde Kijlstra, die onmiddellijk Ten Hoeve en diens dochter naar Utrewcht dirigeerde en alarm sloeg in Gaasterland. Zes Gaasterlander jongens en een onbekende vrouw, naar later bleek uit Harlingen, konden gisteren in Utrecht door RIVM-medici worden ingeënt. „Een voorzorgsmaatregel", kenschetst Kijlstra.

Ten Hoeve en de acht andere ingeënten moeten de komende tijd bij hun huisarts nog vijf keer een prik halen. „Ik bin der no wol gerêst op, dat de ynjeksje foar my en ús dochter op 'e tiid west hat. Fuort deselde deis is better fansels, mar Ras hat der dochs foar soarge dat wy der noch ridlik gau by wiene." Dr. Haagsma wacht nu af hoe de door hem met virus besmette muizen zich de komende dagen gedragen. De kweek is nodig voor determinatie van het virus aan de hand van verschil in monoklonale antistoffen. „Het kan heel goed het Duvenhage-virus zijn. Daar ben ik niet zo bang voor, want het staat bekend als minder kwaadaardig dan gewone rabiës. Daar staat overigens tegenover, dat de rabiës-inenting er iets minder tegen afschermt. Dat is overigens geen reden tot ongerustheid".

Aan inspecteur Kijlstra tenslotte de vraag of het niet verstandig is het beheer van rabiësserum regionaal te spreiden. In Bakhuizen werd gisteren tenslotte flink gemopperd op de verre reis naar Utrecht. Kijlstra: „Het gaat om een vrij kostbaar, moeilijk te produceren stof waarnaar de laatste jaren praktisch geen vraag is. Mochten er meer besmettingen optreden dan deze, dan zou je inderdaad aan spreiding kunnen denken. Maar daarvoor lijkt het me nu nog rijkelijk vroeg".

Inwoner van Oosternijkerk gebeten door hondsdolle vleermuis

Het FNP-statenlid drs. H. ten Hoeve uit Oosternijkerk, is naar nu eerst bekend geworden is, afgelopen zaterdag gebeten door een met rabiës besmette vleermuis. Dat gebeurde in het Rijsterbos in Gaasterland, waar de familie Ten Hoeve een wandeling maakte. In het bos troffen ze een verzwakte trekvleermuis aan, die door de heer Ten Hoeve in de hand werd genomen.

Naderhand bemerkte hij dat hij door het diertje was gebeten. Het statenlid en zijn zes kinderen werden op het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne te Bilthoven ingeënt tegen rabiës, nadat bij een onderzoek van de betreffende vleermuis in het Diergeneeskundig Instituut te Lelystad was gebleken dat het diertje besmet was met het hondsdolheidsvirus.

Besmetting met hondsdolheid kan een dodelijke afloop hebben, maar wanneer vrij snel na de beet van een besmet dier een anti-serum wordt toegediend blijven de gevolgen beperkt tot slechts de vrij pijnlijke vaccinatie.